

Список використаних джерел

1. Поданчук Н. Г. Використання qr-кодів у навчальному процесі Інформаційні технології в професійній діяльності: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Рівне: РВВ РДГУ. – 2020. – С. 152–153.
2. QR-код. Вікіпедія: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/QR> (дата звернення: 16.04.2022).
3. Що таке QR-код? Блог викладача інформатики Бойчук М. В.: веб-сайт. URL: <http://marinabosenko.blogspot.com/2018/09/qr.html> (дата звернення: 16.04.2022).
4. Тренди освіти: як використовувати QR-коди у навчанні. На Урок: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-qr-kodiv-u-osvitnomu-seredovischi-31568.html> (дата звернення: 16.04.2022).

Ольга Дегтяренко

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ МАРТИНА ЛЮТЕРА

В умовах розвитку сучасної історичної науки важливе місце належить дослідженню всесвітньо відомих діячів. На сторінках європейської історії епохи пізнього Середньовіччя постать Мартіна Лютера завжди привертала увагу істориків та літературознавців. Лютер розглядається як політичний діяч, основоположник церковної пісні, як прозаїк та поет.

Актуальність теми посилюється тим, що вітчизняна історія досі не презентувала ґрунтовних досліджень, присвячених його життєвому шляху, що тісно пов'язаний із суспільно-політичним розвитком Німеччини.

Дослідження даної постаті дає можливість ознайомитися не тільки з її діяльністю у політичній сфері, а й висвітлити маловивчений життєвий шлях Мартіна Лютера у епоху темних віків.

Значення діяльності даної особистості довгий час досліджують журналісти та історики у своїх працях, намагаючись з'ясувати його значимість у епоху Пізнього Середньовіччя. Тему життя Мартіна Лютера аналізували Мартін Брехт [2], Томас Кауфманн [3], В. Рутенбург [1], Хайнц Царнт [5] та ін.

Мартін Лютер у всесвітній історії постає ідеологом реформаційного руху, завдяки якому у суспільно-політичному житті Німеччини та сусідніх європейських держав з'явилося поняття релігійної демократичності. Життєвий шлях рішучого реформатора розпочався у другій половині XV століття у родині селянина-гірника. Батько, намагаючись покращити фінансовий стан своєї сім'ї, плідно працював та за досить короткий термін

увійшов в ряди багатих бюргерів. Цілком можливо, що інтерес до релігії Мартіну заклали батьки: мати була набожною та навіювала хлопчику страх перед небесним Суддею, а батько, навпаки, неодноразово критикував дії монахів та церковнослужителів [1, с. 71].

У юнацькому віці Лютер входив до молитовно-читацьких спільнот та самостійно заробляв кошт на своє життя. Згодом під час сильної грози Мартін поклявся святій Анні, що пострижеться у ченці, якщо та врятує його, як здавалося Лютеру, від неминучої смерті того вечора.

З того моменту його життя кардинально змінилося: Лютер ближче спілкувався із звичайними людьми, намагаючись зрозуміти їх проблеми та зарадити цьому. Звернувшись в університеті до Святого Письма, пастор помітив розбіжності та вперше пішов на шлях критики католицької церкви через свої 95 тез [2, с. 172]. Більше користі він вбачав у допомозі бідним та добровільних пожертвах на будівництво церкви, ані ж брати кошти з бідняків, які прагнули позбавитися гріхів.

Нерідко Мартіна Лютера сучасники називають журналістом, адже тези не тільки опинилися на брамі Замкової церкви, а й були розіслані єпископам та університетським колегам для більшого ефекту [4, с. 173]. Папа Лев X, обурений такими діями, також отримав лист від автора тез, де крім самих 95 пунктів Лютер виклав деталі дискусій місцевих єпископів. Таким чином, у 1517–1518 роках між папою та Мартіном Лютером тривала суперечка, але у досить спокійному тоні. Автор тез, безумовно, ставився із повагою до управителя церкви, визнаючи за ним право керувати індульгенціями [2, с. 215; 1, с. 75].

Незвичним вчинком Мартіна був і його шлюб із черницею Катариною, після чого Лютер виступав перед єпископами із гаслом, у якому засуджував безшлюбність монахів та обіцяв всіляко підтримувати їх у таких рішеннях. Тож, як можемо спостерігати, реформатором Мартін Лютер був не тільки у церковних справах.

На перший погляд, шлях Реформатора був благополучним, та справа лиш у поверхневому ознайомленні із даною особою. Чи була до появи Лютера в історії людина, яка змогла виступити одна проти усього католицького світу, не тікаючи у страху за життя? Тож рішучість Лютера зробила його національним героєм, за спиною якого стояли цілі міста.

Таких сміливців, як Мартін Лютер, було обмаль, та і ставлення до них було вкрай негативним. Добре відомою для Лютера була доля Яна Гуса, і цілком можливо, що він міг опинитися на цьому ж місці. Вагався Лютер чи ні, але продовживши відстоювати власну думку, він справді став феноменом епохи Середньовіччя.

Реформатор не зміг оминати наклепу й у свою сторону: католицькі ідеологи вважали його дияволом лиш за те, що він висунув нову програму, підтриману громадськістю. Тож крім «святого» Лютер вважався єретиком, дияволом, противником церкви та навіть антисемітом.

Випробуванням для Лютера став квітень 1521 року: слухання у Вормсі певною мірою похитнуло стійкість думок та психіки пастора. Та внутрішню нестабільність Мартін впевнено приховував протягом усього періоду слухання. На відміну від Яна Гуса, Лютер не відмовлявся від своїх вчинків, стверджуючи «На цьому стою, і ніяк інакше».

Подальший хід подій можна описати коротко – церковна влада (у ролі нового папи) тині не приймає. Тож одразу весь німецький світ налаштували проти «єретика». Заборона переховувати, утримувати, допомагати Лютеру поширилася із швидкістю світла. Інтерес до постаті Реформатора підкріплює його незламність, наполегливість та сміливість: яким би каменем не був квітневий Вормський едикт, зламати Лютера не вдалося.

Можна тільки уявити, яким болем була охоплена громада, дізнавшись про неправдиву смерть їхнього героя. Зображення Мартіна Лютера доповнювали німбом та світлими фарбами, візуалізуючи померлого святим [1, с. 78].

Хоч Мартін Лютер і жив на фоні цих історій, та його життя, як і зовнішність змінилися. Відтепер найменувався Юнкером Йоргом та мусив повністю відректися від своєї поведінки та інтересів.

Коли у легендарного священнослужителя знову з'явилася можливість творити, своїм пером він заговорив не лише про християн, а й про єврейський народ. Явище антисемітизму у діяльності Лютера довгий час є приводом до суперечок: чи справді він був противником євреїв та як це виражалось?

Він, як проповідник внутрішньої віри, намагався довести, що усі народи рівні перед церквою та Богом, захищаючи цим дискримінованих євреїв. Після кількох невдалих спроб повернути у християнство єврейський народ, Лютер відвернувся від попередніх поглядів, адже навіть у цьому випадку був охоплений плітками папських прибічників. Відтепер Мартін Лютер вбачав у євреях таємничу загрозу, хоч на це і не було особливих причин.

Простолюду Лютер презентував поради, як потрібно поводитися із євреями (припинити виділення їм вулиць та руйнувати їх домівки), відкрито порівнював їх із сатаною та всіляко намагався ізолювати від християн. Із вищесказаного створюється двояке ставлення до діяча Мартіна Лютера, адже сучасникам як нікому відомо про трагічну долю єврейського народу [5, с. 56].

Незважаючи на це, постать Мартіна Лютера відіграла свою роль у розвитку Німеччини та її сусідів. До 1546 року він залишався надією людей на новий порядок та демократію, допоки не занедужав та не помер.

Останні хвилини життя Лютера описують все його ставлення до власного вчення. Навіть його смерть не стала тріумфом для папських прибічників: пішов Мартін Лютер непереможеним та урочисто

захороненим на Батьківщині. Єретик, якого неодноразово намагалися усунути, по-новому відкрив люду очі на церковне життя.

У європейських державах, таких як Швеція, Фінляндія та Данія ще при житті реформатора почалися суттєві зміни у політиці, громадському житті та стосунках держав із церквами. В наступних періодах Реформація стала поштовхом до антифеодальної боротьби, дала можливість люду самостійно вирішувати свою долю, опираючись не на зовнішню, а лише на внутрішню віру у Бога.

Таким чином, життя Мартіна Лютера було тернистим, сповненим труднощами та переломними моментами. Його вчення не загинуло разом із ним, а продовжило ширитися територіями Європи, залишаючи сліди у свідомості людей. Мартін Лютер – не тільки церковний, а й політичний діяч, не тільки німецької, а й всесвітньої історії.

Список використаних джерел

1. Рутенбург В. Титани возродження. 2-ге вид. Санкт-Петербург: «Наука», 1991. 162 с. Режим доступу: <https://www.rulit.me/author/rutenberg-viktor-ivanovich/titany-vozrozhdeniya-download-452708.html>
2. Brecht M. Martin Luther. Stuttgart : Calwer, 1983. 552 p.
3. Kaufmann T. Luther and the Jews. Antisemitism Studies. 2019. P. 2–5.
4. Treu M., Ott J. Luthers Thesenanschlag – Faktum oder Fiktion. Leipzig : Evangelische Verlagsanstalt, 2008. 207 p.
5. Zahrnt H. Martin Luther in seiner Zeit – für unsere Zeit: підручник. München : Süddeutscher Verlag, 1983. 260 p.

Ольга Дегтяренко

СТАВЛЕННЯ ДО ЖІНКИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Серед численних проблем, що привертають увагу дослідників, чільне місце сьогодні посідає «жіноче питання» в історії. Епоха Середньовіччя була важливим етапом у формуванні сучасних уявлень про жінку, її статус та природу. Саме «темні віки» представили найбільш аргументовану концепцію жіночої недосконалості і, водночас, дали паростки нового ставлення до жіночої статі у майбутньому. Дана проблема є актуальною для дослідження та вивчення, адже дає можливість заглибитися у процес формування сучасних гендерних ідеологій.

Неабиякий інтерес у сучасних істориків викликають свідчення представників тогочасного суспільства, зокрема видатних постатей періоду XI–XV ст. Розгляд даного питання знаходимо у працях Т. Б. Рябової [5], Д. М. Букатової [3], М. А. Можейко [4], де неодноразово згадуються свідчення видатних філософів, поетів, трубадурів про жіночий статус.